

DE HAAGSE TIJDEN

MET EXTRA VEEL PUZZELS

Zomer, Zon en Zee - het Stille Strand

Pag. 3

Vijftien jongens en een oude bus

Pag. 9

De Ziel van De Binckhorst

Pag. 5

Het geheugen van onze stad

Pag. 10

De Haagse krant van alle tijden

Hollywood aan Zee

Hij liet zich, op zijn Amerikaans, LCB noemen. Hij had ook iets Amerikaans over zich volgens degenen die hem destijds ontmoetten. Hij werd als excentriek omschreven, niet onsympathiek, rustig, zakelijk, met charme. En hij had een ideaal: een Nederlandse filmindustrie opzetten waar kwalitatief hoogwaardige films werden gemaakt zodat de Nederlanders verlost werden van minderwaardige rolprenten uit het buitenland.

We spreken over Loet Cohen Barnstijn. Die eigenlijk Lodewijk Cohen heette maar dat te 'eenvoudig' vond. Dus plakte hij de achternaam van zijn moeder aan zijn eigen familienaam. In 1880 geboren in Enschede, sinds 1904 inwoner van Den Haag. Actief als textielkoopman. Maar dat was niet zijn 'roeping'. Loet ging 'in de film'. In 1912 werd hij mede-eigenaar van een Haagse bioscoop. In 1915 verwierf hij bioscoop Thalia in Rotterdam. Tegelijk ging Loet films verhuren. Amerikaanse, van United Artists en Walt Disney. Hij had de alleenrechten voor Nederland.

In 1918 leidden zijn activiteiten tot de oprichting van de Bond Nederlandse exploitanten van Bioscooptheaters, de latere Bioscoopbond. In 1920 volgde 'Loet C. Barnstijn standaard films'. In 1925 'Loet C. Barnstijn filmproductie'. En nog later 'Loet C. Barnstijn filmstudio en laboratorium NV'. In 1929 liet hij bij Philips de Loetafoon ontwikkelen; een door ingenieur Frits Prinsen ontwikkeld apparaat voor het vertonen van geluidfilms. Feitelijk bestond het geheel uit een grammofoonspeler die gekoppeld werd aan een filmprojector.

In eerste instantie alleen bruikbaar voor korte films, maar het was hoe dan ook een doorbraak.

Loet liet van eigen geld in 1934 de film *De Jantjes* maken, in datzelfde jaar, doorlopend in 1935, gevolgd door *Malle Gevallen*. De plannen van LCB gingen echter verder. Hij liet zijn oog vallen op landgoed Oosterbeek, tegen de grens met Wassenaar aan. Daar wilde hij een filmfabriek neerzetten. Het moest de tweede filmstudio van Nederland worden, na Cinetone in Duivendrecht. Cohen verwierf het terrein en betrok Huize Oosterbeek. Dat witte landhuis,

Gedenkteken Filmstad van Loet Barnstijn. Foto: collectie HGA

Beeld Oosterbeek vanuit Huize Oosterbeek

daterend uit de zeventiende eeuw, werd zijn kantoor. Er omheen liet hij twee opnamehallen, een geluidstudio, een werkplaats, een filmkluis en een transformatorstation bouwen. Een bestaand tuinhuis werd een portierswoning, de stallen werden omgevormd tot woningen.

'Filmstad', zoals Loet zijn complex noemde, werd op 12 oktober 1935 feestelijk geopend in het bijzijn van talrijke bewindslieden. Er zijn opnamen van te vinden als je op YouTube zoekt op 'Hollywood in Holland Barnstijn's FILMSTAD Opening 1935'. Loet voorzag dat er binnen enkele jaren zo'n vijftig bioscopen in Nederland zouden zijn, dus dat er genoeg 'vraag' was naar Nederlandse films.

De eerste grote productie werd *Merijntje Gijsens jeugd* (1936) naar het gelijknamige boek van

A.M. de Jong, onder regie van de Duitser Kurt Gerron. Belangstellenden konden rondleidingen krijgen op het filmcomplex. Tegen betaling, dat wel. De film werd een succes, maar het bracht Loet niet de benodigde gelden in het laatje om een dure opvolger in productie te nemen. Bovendien pakten zich donkere wolken boven Europa. Investerders werden voorzichtiger. LCB ging over op het maken van documentaires en verhuurde noodgedwongen de filmfaciliteiten. *Oranje Hein* wordt er gemaakt, *Veertig jaren*, over het jubileum van koningin Wilhelmina. *Boetje* is de laatste film voordat de Duitsers Nederland binnenvallen.

Begin 1940 vlucht Cohen, als geboren Jood, naar de VS. De nazi's nemen Filmstad in. Ze zien het als 'belangrijk object'. Het ligt bovendien vlak bij de woon-

stede van Arthur Seyss-Inquart, Rijkscommissaris en Hitlers bestuurder van Nederland. Diens verblijf is op het aanpalende landgoed Clingendael. De Duitse bezetter verkoopt het complex aan het Berlijnse filmbedrijf UFA. Het wordt ongenoemd naar UFA Filmstadt Haag. Tussen 1941 en 1944 worden hier zeventien propagandafilms opgenomen waaronder een verheerlijking van Rembrandt. De omgeving is inmiddels voorzien van de nodige bunkers en een tankgracht. Vanuit het Haagse Bos vliegen V1 en V2 richting Engeland. Bij de filmstudio in Oosterbeek is een werkplaats voor die projectielen ingericht. Reden voor de RAF om het complex in april 1944 te bombarderen. De objecten op de grond worden grotendeels verwoest, waaronder Huize Oosterbeek.

Vervolg op pagina 2

van der VLUCHT GLASHANDEL v.o.f.

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlucht.nl
www.glashandel-vandervlucht.nl

Te koop gevraagd
door verzamelaar:

Indonesische schilderijen
en foto's van 1860-1960

Tel: 0182-393492

Samen aan alles gedacht!

UITVAARTVERZORGING
J. Henning

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar
Bautersemstraat 1, Den Haag
www.henning-uitvaart.nl

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Elfje Kira

Mijn naam is Karin van den Berg, moeder van Kira (32 jaar). Zij is Zeer Ernstig Verstandelijk en Meervoudig Beperkt (ZEVMB). Ondanks haar beperkingen is ze voor mij een bron van inspiratie. Daarnaast heb ik een mooie zoon van 26 die dit jaar afgestudeerd is. Omdat het Sinterklaasfeest ieder jaar opnieuw weer onrust geeft heb ik het boek *Sinterklaas en Kira & de wonderbaarlijke regenboog* geschreven voor kinderen van 3 tot 7 jaar. Het doel is om meer tot elkaar te komen en het aspect, waarbij mensen zich gekwetst voelen, om te buigen naar meer neutraliteit. Het is een kleurrijk Sinterklaas-verhaal waarin elfje Kira een hoofdrol speelt. Sinterklaas komt met zijn pieten naar Nederland. Op de boot zijn twee verstekelingen. Kira, een elfje en Moussa, een egeltje. Wanneer de boot dichterbij de kade komt, staat er een prachtige regenboog aan de hemel. De boot vaart eronder door. Elfje Kira grijpt haar kans waardoor er dingen zullen veranderen. Er verschijnt een prachtige kleurrijke regen die rond de boot

terecht komt. Hierdoor krijgen de pieten alle kleuren van de regenboog. Nooit zal het meer hetzelfde zijn maar het feest zal er niet minder om worden. Na ieder hoofdstuk zijn er een paar vragen die uitnodigen met het kind in gesprek te gaan. Een interactief boek waarbij er aandacht is voor inclusie. Nieuwsgierig? Bezoek de website elfjekira.com.
Karin van den Berg
karin63q@gmail.com

Militair Hospitaal

Nu er enige leuke artikelen over het Militair Hospitaal zijn verschenen in De Haagse Tijden wil ik ook wat toevoegen. Wij hebben vanaf ongeveer 1947 tot 1957 gewoond aan de Herengracht 19 in Den Haag. Het Militair Hospitaal was dus om de hoek. In 1957 was ik dertien jaar; dat betekent met de buurtjongetjes de wereld

verkennen. Het hospitaal had een binnenplaats, die van de straat gewoon toegankelijk was. Niks geen slagboom, beveiligers of camera's. Wanneer het regende op onze expeditie naar de binnenstad, konden wij daar mooi schuilen. Mijn vader en ik zijn daar ook prima medisch geholpen. In het eerste geval had ik een gat in mijn kop na een valpartij. Bloeden en bloeden. Met een theedoek erop naar het Hospitaal gesneld. Daar heeft men mij in de binnenplaats in de openlucht behandeld. Het bloed lag rijkelijk op de grond van de binnenplaats. Het regende toen ook nog. Wat ze precies gedaan hadden, weet ik niet meer, maar het was snel verholpen en zonder veel pijn, rekening of administratie e.d. zijn we weer naar huis gegaan. Later zijn we er naartoe gegaan om ze te bedanken. Nu mijn vader. Deze gooide altijd een scheut azijn

De Haagse STADSDICHTER

Victor R. Meijer • vr.meijer@hotmail.com

Vroegâh

Aan de deur van de Marathon stond vroeger de heer Nas tot menig verdriet hij bepaalde wie er binnenkwam "jij wel, jij ook ja... kom maar... en jij niet"

Nas bepaalde wie er naar binnen mocht in een tijd dat ik het woord discriminatie nog in de dikke van Dale opzocht ik wist echt niet wat het betekende ik wist wel dat Nas, als we weggingen... op een knaak in het niet geringe vuistje rekende en die knaak telde als beschermgeld

maar als er nu de een of ander op het plein, in de disco of waar dan ook geweigerd wordt raakt heel het Binnenhof compleet discrimi-Natie gestoord ik zeg: "kleed je netjes en gedraag je oprecht dan is er geen Nas ter wereld die tegen jou jèh kompur niet in" zegt.

over de boerenkool of spinazie. Dat vond hij lekker. Maar op die fatale dag een flinke scheut afwasmiddel. Het spul schuimde vreselijk en hij werd zo ziek als wat. Ik heb hem meegenomen naar het hospitaal en als Klein Duimpje bleven klodders afwasmiddel achter op de Fluwelen Burgwal. Hij mocht wel binnen

en ze hebben hem uiteindelijk melk gegeven en een recept. Dat was niet voor de apotheek, maar voor de melkboer. Mijn vader moest zeven liter melk per dag drinken. Ook hier geen verdere plichtplegingen. Wat een tijd en service van ons leger.
Daniel Klein Breteler
ahade@hetnet.nl

Vervolg voorpagina

Hollywood aan Zee

Na de bevrijding keert Loet Cohen Barnstijn naar Nederland terug. Hij wil een deel van Filmstad gaan gebruiken voor

de distributie van films. De restanten zijn inmiddels in handen van het Nederlands beheersinstituut. Dat instituut beheerde

de vermogens van in de oorlog verdwenen personen. LCB eist een schadevergoeding. Hij krijgt enkele tienduizenden guldens. Zijn filmdistributie komt niet van de grond. In juni 1948 krijgt Loet Cohen Barnstijn een Amerikaans paspoort waarbij de naam Cohen wordt vervangen door Cordell. Twee jaar later verhuist hij naar de VS, waar hij in 1953 in New York overlijdt.

In datzelfde jaar, 1953, verworft de gemeente Den Haag de restanten van de filmfabriek inclusief de grond voor 385.000

gulden. De ruïnes worden afgebroken. De nog resterende woningen krijgen nieuwe bewoners. Haagse kunstenaars krijgen er werkruimten en de scouting trekt erin. In 2002 wordt de historische buitenplaats Oosterbeek een rijksmonument, met name het park en de tuinmanswoning. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed noemt de bescherming van het 'restant van de filmstudio's van Loet Barnstijn uit de jaren dertig van de 20ste eeuw; een stenen gebouw met atelier-ruimte en woning ten westen van de laan; verdedigingswerken uit WO II, die zich vooral in

het noord-oostelijke deel in de noord-westelijke lob van het park zijn gesitueerd tussen een afrastering en een tankgracht', van ondergeschikt belang.

Inmiddels is er in het parklandschap een verhoging aangebracht waar ooit Huize Oosterbeek stond. Verder herinnert niets meer aan het roemruchte verleden en de komst van een filmfabriek. Wie het niet weet, deert het ook niet. Maar jammer is het wel. 'Hollywood aan Zee' heeft wel iets. Toch?

Carel Goseling
carelgoseling@hotmail.com

Symbolisch fundament Huize Oosterbeek

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 65.000 exemplaren gratis af te halen op circa 360 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via www.dehaagsetijden.nl/ abonnement of via de klantenservice. Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom
Milja de Zwart
Marcello & Els
Robert Mindé

Distributie

Hubbel Den Haag

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Zomer, Zon en Zee - het Stille Strand

Van een kennis kreeg ik een boekje met de nogal onheilspellende titel *Van Zomer, Zon en Zee. Wetenswaardigheden, Waarschuwingen en Wenken voor het Strandleven*, uitgegeven door de Vereniging Stille Strand. Hierbij de mededeling: "Daar kom jij toch vandaan?" Jazeker! Het bracht mij terug naar mijn kindertijd, terug naar het 'Stille Strand', het strand gelegen tussen het Verversingskanaal en Kijkduin. Als we al gingen na veel gesoebat en gesmeek - mijn vader had een gruwelijke hekel aan het strand want hij verbrandde zelfs door zijn driedelige pak heen, dus meestal gingen we alleen met mijn moeder. Maar als we gingen, nooit naar Scheveningen, maar naar het Stille Strand, meestal naar de Kwartellaan en een enkele keer naar Kijkduin.

Buurvrouw Nel Pfister met zoontjes Rens en Casper en een buurmeisje met mijn moeder, rond 1937

Bij Kijkduin lagen nog twee bommen bij een uitspanning vlakbij de inrit, zeemijnen, bollen van wel een meter doorsnede met stekels eraan. Spannend. Het coronavirus leek erdoor te zijn geïnspireerd. Ze zullen wel onschadelijk zijn gemaakt, want je kon er gewoon aan komen. Behalve een hotel was er in Kijkduin toen verder niets. Pas na de polio-epidemie begin jaren vijftig kwam er het Zeehospitium. Ook restanten van de Tweede Wereldoorlog waren een afgezet stuk strand en de knallen die je hoorde omdat er bunkers werden opgeblazen. De vooroorlogse tijden ijlden na; er liepen nog mannen in badpakken van voor de oorlog. De Duitsers groeven nog geen kuilen. Soms waren er wel Belgen met wit-rode nummerplaten. Bijzonder om buitenlanders te zien! De enkele auto die er stond, had als het warm was een wit laken eroverheen vanwege de hitte. We kwamen niet te dicht bij het Verversingskanaal, daar zag je flarden van wc-papier als je erop ging letten, waar je niet te veel over na moest denken. Bij de toegang van het strand stonden borden van het Hoogheemraadschap Delfland met aanwijzingen, reddingsmiddelen, een boei, een lijn en een dreg, met soms een vlaggetje dat er bunkers werden opgeblazen. Dan werd

Gerrit Soutendijk met Helena Soutendijk-Stahlecker met hun kinderen Simon en Aafke, rond 1935

er een stuk strand afgezet. Op het strand zag je mannen die ijs verkochten en zure bommen, en politieagenten in korte broek. Als er een tent op het strand dicht was, kon je horen: "Open die tent!" Geen idee waarom. Tegenwoordig hebben die agenten wel wat anders te doen.

Maar dat brengt me wel terug bij dat boekje met wenken, vooroorlogs maar die tijd werkte kennelijk nog na. De jaren vijftig waren eigenlijk een voortzetting van de jaren dertig en veertig. Dat blijkt wel uit het boekje. Een boekje vol met waarschuwingen, geboden en verboden, en dat voor een boekje bedoeld als reclame! Gewaarschuwd wordt voor het mondaine gedoe aan de andere kant van het Kanaal, Scheveningen dus. Een boekje tegen het verderf. Naast het

patroon om een tent te maken wordt er een groot deel besteed aan 'De Kleeding'. Men moet een speciaal strandpakje aanschaffen! Er moet onderscheid zijn tussen het costume voor het strand en dat voor het bad. Uit den boze is het enkele zwembroekje. Ik citeer: "HET ZWEMBROEKJE BEHOORT VAN HET STILLE STRAND TE VERDWIJNEN". Dat kledingstuk is "uit den boeze en behoort thuis in een jongens-zwemschool." Voor vrouwen verdient aanbeveling een niet te nauwe pantalon die even boven de knie sluitend is en voorts een jakje dat even ver reikt, niet te nauw. Dat geldt ook voor het badpak: niet te nauw. De kleding mag geen negligé gelijken, geen onderrokken parades, geen pyjama's, geen slaap- of badkamer toiletten. Het heeft allemaal

niet veel geholpen; kennelijk was er toen een probleem. Wat ik mij kan herinneren was dat juist in die vaak wollen badpakken als ze nat werden je 'alles' zag aftekenen en het kruis uit het water ergens tussen de knieën kwam te hangen.

Bij het 'Spelen' wordt vooral voor voetbal gewaarschuwd. Dat de bal niet een tent moet verscheuren bij het neerkomen, de bal niet tussen boterham etende mensen moet vallen en niet op een oudere heer moet ploffen. Wel erg nuttig en erg uitgebreid waren de waarschuwingen over de stromingen, compleet met metingen. In het hoofdstuk baden en zwemmen wordt terecht gewaarschuwd voor zwemmen in zee, vooral rond de golfbrekers. Maar ook vooral om niet langer dan twintig minuten in zee te gaan, dat zou erg ongezond zijn. Ook wordt nog melding gemaakt van het Reddingswezen; de Haagsche Vrijwillige Brigade tot redding van drenkelingen. En een waarschuwing: wie doorloopt of hij van plan is naar Engeland te wandelen, stelt zijn leven in de waagschaal. Dit gevolgd door wel tien medische waarschuwingen, waarbij vooral de eerste opvalt: Raadpleeg,

vooral op middelbare leeftijd, een geneesheer alvorens U aan de heilzame werking der zee te onderwerpen! Afsluitend de ALGEMEENE WENKEN, vooral betreffende de zedelijkheid. Speciaal het aan- en uitkleden in de tentjes is daarbij een grote boosdoener. Tja die tentjes... Dat agenten "open de tent" riepen, zal er wel mee te maken hebben gehad.

Het boekje sluit af met het doel van de Vereniging Stille Strand, gesticht in 1919 die blijkens haar statuten het doel heeft ter bevordering van de volksgezondheid het eenvoudige strandleven aan te moedigen en te veraangenamen, met name op het Stille Strand. Het lijkt mij dat dit inmiddels meer dan goed is gelukt!

Joan Verheij
vogelsang@zeelandnet.nl

Ik met achterbuurjongens Rob en Ruud Obbes, rond 1953

Links ik met een onbekend jongetje, 1946

Mijn moeder Jantje Maria Stahlecker rond 1920 in strandpyjama

**AUTO
HOUTWIJK**
sterk in elk merk

**45
KM**

De veiligste brommobiel
Nu standaard ABS op de
Sensation Range

Maak een proefrit:
070 - 329 70 51
Showroom & verkoop:
Zichtenburglaan 76-82

 www.autohoutwijk.nl

AKTIE! Tijdelijk GRATIS gemonteerd bij je thuis...

**De mooiste kasten
op maat gemaakt**

20 JAAR
Garantie

Geniet van
onze montage
AKTIE!

- Een Droomkast zoals jij hem wilt hebben
- Perfect op maat, altijd passend
- Kies je eigen Style en Kleur
- Bij ons ben jij de Ontwerper
- Schuif of draaideur kasten

WWW.HOUTWINKELZAAG.NL | Laan van Meerdervoort 258 | 070-3452700

Seniorenhelp Nederland
Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

 Senioren-verhuizing
Volledig verzorgd!

 Woning-ontruiming
Huur- en koopwoning

 Schilder-en kluswerk
Stofferen en behangen

 Spoed-oplevering
Binnen 7 dagen leeg

**de beste in
VERHUZEN
EN ONTRUIMEN**
Seniorenhelp Nederland

www.seniorenhelp.com

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort
recht t.o. halte tram 3 en 12)

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

www.novodent.nl

BTR REIZEN **www.BTRreizen.nl**
055 - 5059500

Geniet van de mooiste vakanties 2023

Autovakanties All Inclusive
Naar gastvrij hotels met een heerlijke
All Inclusive vakantie met 's avonds gratis drankjes

Autovakanties arrangementen
Autovakanties met aantrekkelijke arrangementen
voor leuk vermaak tijdens uw vakantie

Fiets- & wandelvakanties
Fietsen & wandelen in de mooie toeristische streken
en natuurgebieden, geselecteerd door BTR Reizen

Busvakanties All Inclusive
Luxe bus excursievakanties met veel extra's
naar gastvrij hotels op de mooiste plekjes!

Riviercruises
Riviercruises over Europa's mooiste rivieren,
volledig verzorgd, mooie vaarroutes & programma

Kerst- & nieuwsjaarsreizen
Sfeervolle en goed verzorgde autoreizen,
busvakanties & riviercruises met kerstprogramma's

055 - 5059500 - WWW.BTRREIZEN.NL

De mooiste busreizen
Gewoon perfect geregeld.

Sauerland 6-daagse busreis	reiscode: ebwil01	vanaf p.p. € 479
Normandische invasiestranden en Bretagne 8-daagse busrondreis	reiscode: eefr302	vanaf p.p. € 709
Kleurrijk Karinthië 10-daagse busreis	reiscode: ebsgl01	vanaf p.p. € 940
Noord-Italië en een vleugje Lago Maggiore 10-daagse busreis	reiscode: ebdom01	vanaf p.p. € 969
De mooiste Alpentoppen van Zwitserland 10-daagse busreis	reiscode: ebmei01	vanaf p.p. € 1199
Het mooiste van Noorwegen 12-daagse busrondreis	reiscode: eeno306	vanaf p.p. € 1649

www.dejongintra.nl/busreizen
Bel 0180 - 457 803
of ga naar uw ANVR-Reisbureau

Reissom o.b.v. 2 personen en excl. € 37,50 reserveringskosten,
Calamiteitenfonds en SGR-bijdrage.

De Ziel van De Binckhorst

De aanleiding van dit artikel is het boek dat ik schreef over kasteel De Binckhorst en het gebied waarvan het de naamgever is hier in Den Haag. Waarom moest dit boek er komen? Dat is de 'schuld' van mijn man Menno. Als geboren Hagenees en groot liefhebber van monumenten kon hij het kasteel begin jaren negentig kopen om het te restaureren en te verhuren.

Vanaf dat moment al had hij de drang om de historie van het verborgen kasteel (want onbekend bij de meeste Hagenaars) boven water te halen. Hij bleef maar bij me aandringen om heden, verleden en toekomst ervan in een boek vast te leggen. Maar ik had een opgroeiend gezin en mijn werk als journaliste bij een krant. Het kwam er jarenlang nooit van. Die wens van Menno bleef wel als een Zwaard van Damocles boven mijn hoofd hangen, zo van 'dat moet ook nog'...

Een jaar of vijf geleden dacht ik: 'Nu moet het er maar eens van komen.' Ik begon er met frisse tegenzin aan, om de eenvoudige reden dat onbekend onbemind maakt. De nodige feitelijke gegevens hadden we natuurlijk wel: het kasteel is in 1308 gesticht door Simon van Benthem. Het is diverse keren belegerd en vernield, heeft de Hoekse en Kabeljauwse twisten en het Beleg van Leiden nog meegemaakt, maar heeft altijd standgehouden. We hadden ook al een aantal prenten en schilderijen waar het kasteel en de gelijknamige polder op stonden in huis, zo gaat dat dan. Boeken genoeg die - doorgaans heel kort - iets van de geschiedenis vertelden.

Maar waar verder te zoeken? Wie had er gewoond, geleefd, geschiedenis gemaakt? Pas toen ik in deze krant een oproepje mocht doen ('Wie heeft er nog herinneringen aan kasteel De Binckhorst?') en zich mensen

Burgemeester Jan van Zanen van Den Haag neemt in kasteel De Binckhorst het eerste exemplaar van *De Ziel van De Binckhorst* in ontvangst. Foto: Emile van Aelst

meldden, werd ik enthousiast. Er melden zich mannen die er als weeskinderen hadden gewoond. Een man die er 25 jaar herdenkingen had georganiseerd voor drie gesneuvelde soldaten, bij het eerste oorlogsmonument van het land dat nou precies achter 'ons' kasteel staat. Een vrouw wier familie er als vluchtelingen onderdak hadden gevonden na het bombardement van Rotterdam. Een nazaat van een familie die er eeuwen geleden had gewoond, Snouckaert van Schauburg, die zo enthousiast was over het kasteel en er bij de gemeente een lans voor brak: het moest meer aandacht krijgen! Zo ging het maar door.

De stenen gingen steeds meer leven

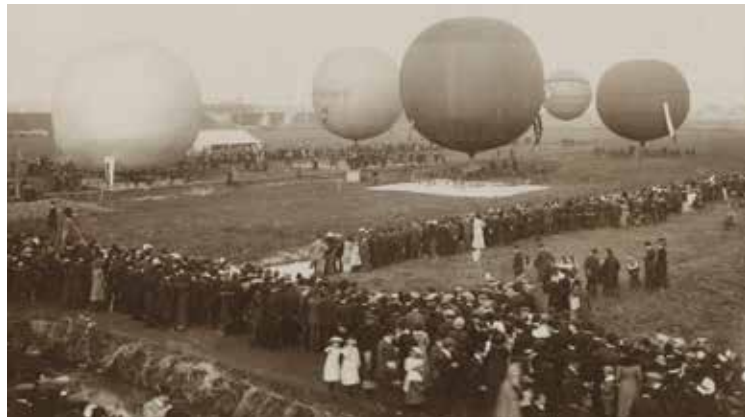
Daarbij komt dat mijn zoektochten - digitaal en in persoon - langs musea en archieven de meest unieke en mijns inziens prachtigste prenten en afbeeldingen opleverden. Niet alleen het kasteel, maar het hele gebied De Binckhorst blijkt eeuwenlang een grote bron van inspiratie te zijn geweest voor kunstenaars. Vincent van

Gogh die de Laakmolen en de Binckhorstpolder vanuit zijn huis schilderde. Jan van Goyen die zijn beroemde *Gezicht op Den Haag* vanuit het zuidoosten vanuit De Binckhorst afbeeldde. En als klap op de vuurpijl kwam ik tot de ontdekking dat het kasteel en de polder staan afgebeeld op het wereldberoemde schilderij *De Stier* van Paulus Potter. Het waren stuk voor stuk momenten van pure euforie als ik weer een afbeelding vond die zich ervoor leende om groot in het boek in wording op te nemen. Het ontrafelen van de historie was een tijdrovend en langdurig proces. Het zijn allemaal stukjes en brokjes waar je een lopend geheel van dient te maken, en internet kan handig zijn, maar werkt ook vervuilend. Primaire bronnen zijn natuurlijk vele malen betrouwbaarder.

Gaandeweg kwam ik tot de ontdekking dat behalve aan heden, verleden en toekomst van kasteel De Binckhorst, in het boek flink aandacht geschonken zou moeten worden aan het gebied waar het de naamgever van is. Want

Kasteel De Binckhorst, een goed bewaard geheim. Veel Hagenaars kennen het kasteel, dat uit 1308 dateert, niet. Sinds de sloop van het voorliggende Poortgebouw staat het weer in het zicht vanaf de Binckhorstlaan. De gemeente Den Haag is voornemens om de bebouwing tussen kasteel en Trekvluit te slopen, zodat het kasteel ook vanaf het water weer in het zicht komt. Foto: Maurits Smitsloo

De destijds nog grotendeels ongerepte Binckhorst was een eeuw geleden geregeld het decor voor demonstraties en evenementen. Zo trok de eerste internationale luchtrace voor ballonnen op 13 oktober 1912 duizenden mensen naar het terrein van de gasfabriek aan de Binckhorstlaan. Foto: collectie HGA

dat wordt juist in deze jaren getransformeerd tot grootste randstedelijke urbanisatie. Er komen tienduizenden mensen te wonen en te werken. Die willen vast meer weten van de historie van hun woon- of werkomgeving: de Trekvluit, de bedrijven, de andere *landmarks*, de toekomstige projecten. Ik heb het boek 'breder getrokken' zogezegd.

En nu ligt *De Ziel van De Binckhorst* er. Nog steeds heb ik het idee dat het nog niet af is. Dat is een boek natuurlijk nooit. Je kunt blijven aanvullen, zoeken, vinden, schaven en schuren. Maar op een gegeven moment moet je het gaan loslaten, want anders komt het er nooit. Het schrijven van een dergelijk boek is in principe een eenzame bezigheid. Hoe fijn is het dan als je vanuit het Haagse mensen leert kennen die je op onbaatzuchtige manier enthousiasmeren? Dat waren - los van mijn eigen man natuurlijk - mensen als Jan van der Ploeg, Charles Dumas, René Dessing en Walter Snouckaert van Schauburg. Mannen met liefde voor de historie, die belangeloos meedachten en me informatie of afbeeldingen verschaften.

Er waren meer opstekers. Toen ik bezig was met de laatste loodjes bleek de Commissaris van de Koning in Zuid-Holland, Jaap Smit niet alleen bereid om het

voorwoord te schrijven, maar hij was daarin dusdanig lovend over het boek dat ik er een krul van in mijn neus kreeg. Op het moment dat de Haagse burgemeester Jan van Zanen, die begin dit jaar een bedrijfsbezoek aan De Binckhorst bracht, dat hoorde, zei hij spontaan: "Nou, dan schrijf ik het nawoord!" Ook de toezegging om te zijner tijd het eerste exemplaar in ontvangst te nemen, was snel gedaan. En ik dacht eerlijk gezegd, heel onparlementair: twee voor de prijs van één! Ik mocht het eerste exemplaar onlangs aan 'Jan van de gemeente', zoals hij zichzelf pleegt te noemen, overhandigen.

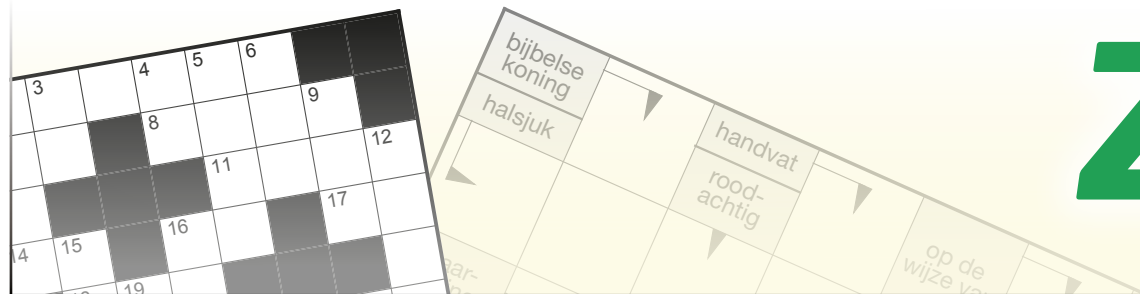
Ik hoop oprecht dat dit boek (de geschiedenis van) kasteel De Binckhorst en het gelijknamige gebied doet herleven en er een nieuwe, frisse kijk op werpt. Hoewel ik me terdege realiseer wat het frustrerende van historisch onderzoek is: het roept altijd weer nieuwe vragen op. Je kunt nooit helemaal volledig zijn...

Miep Smitsloo-de Graaff
miesmitsloo@planet.nl

Nieuwsgierig geworden?
De Ziel van De Binckhorst is te bestellen via de website www.dezielvandebinckhorst.nl

Militairen 'bezetten' tijdens de mobilisatie in 1939 kasteel De Binckhorst. De 4e Sectie van de VIIe Zoeklichtafdeling laat zich op 28 juli 1939 fotograferen op het bordes van het kasteel. Drie van hen zouden in de eerste oorlogsdagen omkomen bij Villa Leeuwenbergh (nu Dorrepaal geheten). Voor die drie, Hubertus van der Waals, Adrianus van Ginkel en Jan Jacob Fröling, werd achter het kasteel het eerste oorlogsmonument van Nederland opgericht. Daar zouden 25 jaar lang de herdenkingen op 4 mei veel belangstelling trekken. Fotograaf onbekend, foto via Kees Smit

Zomerpuz

1 ZWEEDSE PUZZEL

middel	7	vrouw v. Abraham		langs		geurige drank		schijnsel	
worst-soort		vrouw v. Jakob			3	vestibule		tekst-gedeelte	
						pakkist			
Euro-peaan		8		welpen-leidster					
deel v.h. hoofd				wandel-plaats					
				zuiver		9			
				enigma					
herstel		karig	grote papegaai			Nieuwe Stijl			
			strijdperk			ijshut			
	2								haarkrul
talent		zwaard-walvis				bitterheid	1		
		boule-ward				loons-verhoging			
				5	roeipen			zangspel	
heide-meertje					geest				
leer-kracht					fijn web				
						eerste vrouw			zand-heuvel
geest-driftig	6	zangnoot	zonder gezelschap				4		10
			ingenieur						
						Ned. omroep			
voordat				vlak					11

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

2 KRUISWOORDPUZZEL

1		2	3	4	5		6	7	8	9	10		11
			12						13				
14	15		16			17		18				19	
20		21				22	23				24		
	25		26		27			28		29			
30			31	32				33	34			35	36
37				38							39		
40			41					42		43		44	
	45	46			47	48		49			50	51	
52				53		54				55		56	57
58			59		60			61	62		63		64
		65						66			67		
68								69					

Horizontaal: 1 hakwerktuig 6 radeloosheid 12 honingbij 13 lichte bedwelming 14 pers. vnv. 16 afloop 18 slotwoord 19 watercloset 20 hoofddekse 22 bloeiwijze 24 recht vaarwater 25 hoofdgroet 27 opdracht 29 olm 30 naschrift 31 horizon 33 water in Utrecht 35 oude lengtemaat 37 grote bijl 38 binnenkort 39 een zekere 40 buisverlichting 41 hevig 42 gesloten 44 science fiction 45 wier 47 vetplant 50 bedorven 52 pl. in Gelderland 54 papegaai 56 Grieks eiland 58 stoomschip 59 vuurwapen 61 Ned. omroep 64 knokploeg 65 hetzelfde 66 melkklier 68 liefhebber 69 soort hond.

Verticaal: 1 brok 2 bolgewas 3 barens pijn 4 vorstentitel 5 lidwoord 7 behoeftig 8 middag 9 vrouwelijk dier 10 trekdier 11 ijshockeyschijf 15 plots 17 mannetjesbij 18 vlaktemaat 19 slagwapen 21 ter inzage 23 roofvogel 24 zangnoot 26 kosten koper 27 Griekse letter 28 interest 29 in memoriam 30 schaafterm 32 Europeaan 34 ik 36 onverschrokkenheid 41 landbouwwerktuig 43 bijwoord 46 Frans lidwoord 48 brandstof 49 voorzetsel 51 in orde 52 riv. in Spanje 53 stof 55 zangstuk 57 tralie 59 mondstuk 60 kilte 62 sporttrofee 63 heidemeertje 65 domina 67 Romanum Imperium.

53	2	59	29	36	33	66	14
----	---	----	----	----	----	----	----

3 SUDOKU

		3	5		4			
	4							1
			2	1				5
	8	7	4	9				
					7	3	8	
						9		
3			9			6		2
2			3					
9	1			5				

	7							
				7	4			5
8	9			5				2
		3						
		8			9	2		
	5		1	6		7	8	
	6	2				9		1
								4
1							5	

Puzzel & Win!

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke prijs van de Fifties Store! U kunt de oplossingen tot donderdag 24 augustus mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

Win het boek Den Haag Bevalt!

Daarin vertellen prominente Nederlanders over de onlosmakelijke band die zij met hun geboortestad hebben. Het zijn bijzondere verhalen die voor elke Hagenaar een feest van de herkenning zijn t.w.v. € 17,50.

Verkrijgbaar bij de Fifties Store, www.fiftiesstore.nl
Namensestraat 73 - 2587 VX Den Haag

Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een mooie prijs, aangeboden door de Fifties Store. De drie sets onderzetters gemaakt van vinylplaten gaan naar:
A. van der Zwan te Den Haag
P.D. Mugge-Eringa te Etten-Leur
Maja Bakker te Leidschendam

Oplossingen vorige editie
Kruiswoordpuzzel: Vakantie
Zweedse puzzel: Mauritshuis
Sudoku: 3 - 9
Haagse Doordenkers: Vredespaleis
Woordzoeker: Jeugdherberg

Let op! U dient de prijs zelf op te halen bij de Fifties Store.

HENNINK
installatietechniek b.v.
TOTAALINSTALLATEUR

VERDUURZAMEN? HENNINK ONTZORGT!

- Zuinige HR ketels
- Warmtepomp
- Zonnepanelen
- Isolatie van je huis

BESPAAR
OP JE
ENERGIE-
REKENING!

BEL VOOR ADVIES (0900) 0105 • WWW.HENNINK.INFO

**Kom jij weleens
bij je wijkcentrum?**

✓ Dé plek voor advies, ondersteuning,
vrijwilligerswerk en activiteiten
in de buurt. Je vindt ons door
heel Den Haag: wijkz.nl

wijkz

voor elkaar

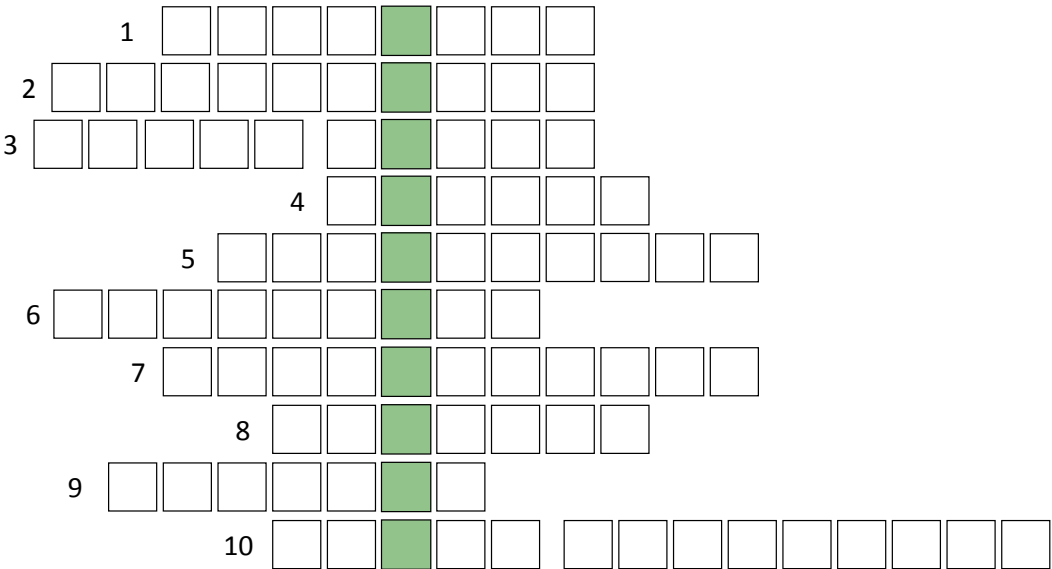
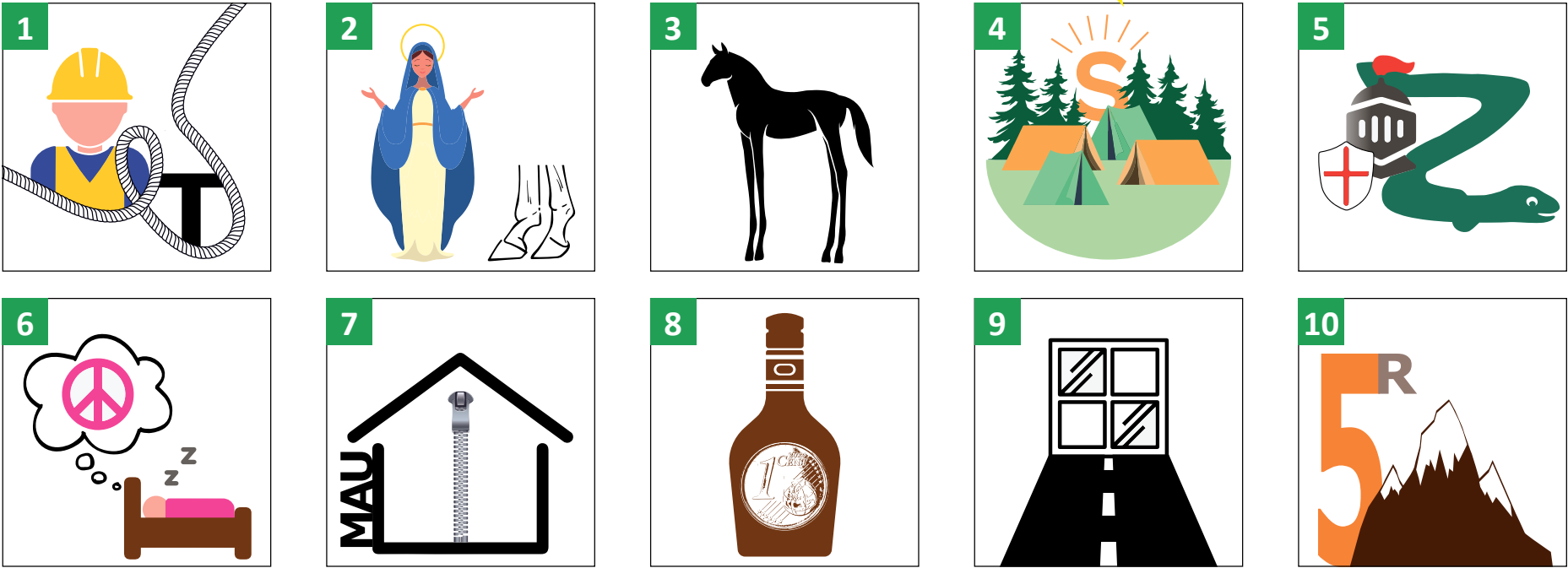
**We doen meer
dan je denkt!**

zelpagina

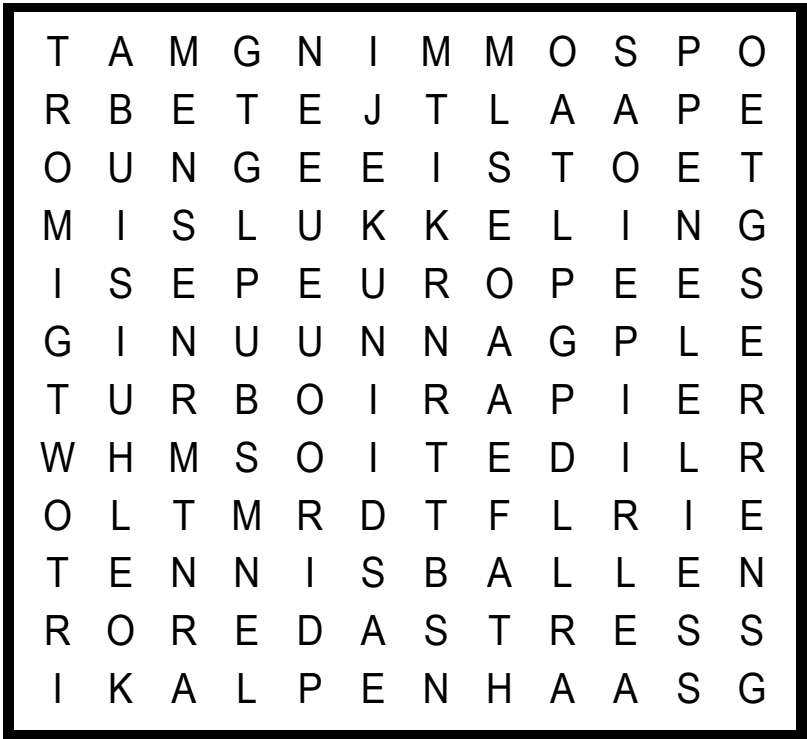
EXTRA
VEEL
PUZZELS

4 HAAGSE DOORDENKERS

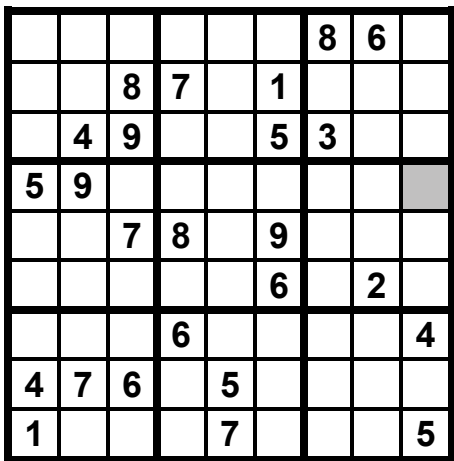
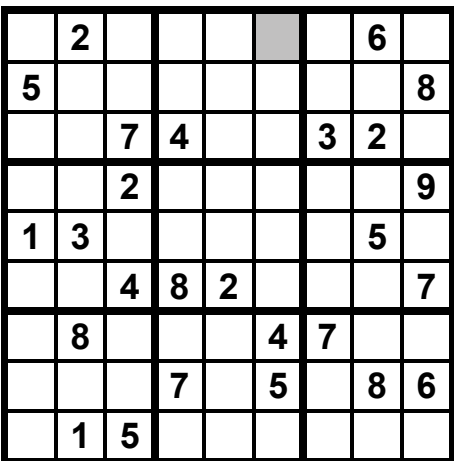
Spot jij alle plekken in Den Haag? Bedenk welke Haagse locaties er bij de plaatjes horen en vul deze hieronder in. De groene balk vormt een antwoord.
Let op: De letter 'ij' wordt geschreven in 1 vakje.

5 WOORDZOEKER

- Abuis
Adres
Agent
Alpenhaas
Ertsader
Europees
Gummi
- Koelhuis
Lelie
Likeur
Mensen
Mislukkeling
Opsomming
Paaltje
- Parket
Paternoster
Rapier
Ratio
Romig
Salie
Serre
- Spuutfles
Steppe
Stoet
Stress
Tennisballen
Turbo

ELZENaar
NVM MAKELAARS • HYPOTHEKEN

What Elz?

Snel en resultaat gericht
De beste keuze

9,3
waardering
funda

070 - 360 48 07 • www.elzenaar.nl

Leeflang Oude dingen

Sinds 1995

Bezemschoon huis ontruimen
antiek - inkoop - taxaties

Vreeswijkstraat 1
Tel. 06 - 24 63 57 31

Taxichauffeur gezocht

Taxi Centrale Haaglanden

zoekt chauffeurs en/of
chauffeuses in het bezit van
een chauffeurspas.

Personenvervoer

070-3072000 • info@vdwijst.com

HET BEUMER TEAM ZOEKT JOU!

Ben jij of ken jij een **dynamisch iemand** die op zoek is naar een **veelzijdige baan** in een hecht team, laat het ons weten!

Stuur je CV naar info@beumerijzerhandel.nl, bel 070-328 02 48 of loop gewoon even binnen en we kijken graag of wij wat voor elkaar kunnen betekenen! De koffie staat klaar! Wij zijn op zoek naar:

Verkooper Winkel (fulltime)

- Verkopen en klanten adviseren;
- Beheren van het assortiment;
- Mogelijkheid tot cursussen en een vakopleiding technische handel;
- Veelzijdig gevarieerd werk met eigen verantwoordelijkheid;
- Werken in een hecht en jong team van collega's.

Monteur Buitendienst (fulltime)

- Zelfstandig allround klussen uitvoeren;
- Grote diversiteit aan klussen bij particulieren thuis;
- Hang en sluitwerk (PKVW);
- Electra en loodgieterswerk;
- Bedrijfsbus, tablet en telefoon van de zaak;
- Mogelijkheid tot cursussen/opleidingen.

Zaterdag Hulp (bijbaan)

- Collega's ondersteunen in de winkel;
- Schoonmaken en opruimen;
- Mogelijkheid klanten te assisteren;
- Vakkenvullen;
- Leren en ervaring opdoen in een dynamische winkel;
- Mogelijkheid om meer te werken in vakanties.

info@beumerijzerhandel.nl • Van Hoytemastraat 72 • 2596 ES 's-Gravenhage

UTS VAN DER GEEST VERHUIZINGEN

Speciale service voor senioren

- Zorgverhuizingen
- Particuliere verhuizingen
- Int. verhuizingen
- Kunst- en antiekservice
- In- en uitpakservice
- Verhuisdirigente
- Handyman
- Inboedelopslag

T 070 399 42 41
W utsvandergeest.nl

ERKENDE VERHUIZERS

Nu tijdelijk een heerlijk cadeau bij een abonnement op De Haagse Tijden!

Neem een abonnement op De Haagse Tijden en haal een heerlijke Haagsche Kakker op bij Bakkerij Hessing.

www.dehaagsetijden.nl

Flexibel en zelfstandig vrijwilligerswerk bij de Voorlees Express Den Haag:

‘Kinderen blij, ouders superdankbaar’

Taal opent de wereld voor kinderen. Het is geweldig om ze daarbij te kunnen helpen.’ Jeanet Hendriks begon zeven jaar geleden als vrijwilliger bij de Voorlees Express. ‘Ik ben al in zoveel verschillende gezinnen geweest. Je wordt altijd gastvrij ontvangen. De thee staat klaar en het kind zit te wachten op de bank. Dit is werk waar je energie van krijgt.’

Ruim 200 vrijwilligers lezen voor aan Haagse kinderen van twee tot acht jaar. Ze komen twintig keer in het gezin en doen ook (taal)spelletjes en maken uitstapjes naar de bibliotheek. De kinderen vinden het leuk, lezen al snel beter en durven zich meer te uiten in de klas.

Foto door Frank Diemel

Vacatures voor leesplezier
Jeanet is nu de coach en coördinator van vijf voorlezers. Wat doe je precies in die rol? ‘Ik ga met de voorlezer mee naar het gezin om kennis te maken en te vertellen wat de bedoeling is. Halverwege en aan het einde ga ik nog een keer mee. Voor vragen ben ik altijd bereikbaar. Soms speelt er meer dan een

taalachterstand en heeft het gezin behoefte aan ondersteuning of aan iets heel praktisch: een tweedehands fiets of speelgoed. Ik ga dat niet allemaal zelf oplossen, maar kan de ouders wel op het goede spoor zetten.’

De Voorlees Express zoekt vrijwilligers voor de functie coördinator. ‘Het is zelfstandig en flexibel werk dat zo’n twee uur per week vraagt’, vertelt projectleider Iris de Ruiter. ‘Je begeleidt voorlezers, komt bij gezinnen thuis en maakt zo kennis met allerlei culturen. Als er bijzondere zorgen zijn, zoeken we in overleg met ouders hulp. Coördinatoren volgen eerst een training en kunnen altijd terugvallen op onze kennis en ervaring. In Den Haag bestaat de Voorlees Express nu bijna veertien jaar. Het is een gouden formule om kinderen meer plezier in lezen te geven.’

Voorlees Express Den Haag
denhaag@voorleesexpress.nl
06 - 43 39 52 81

Artikel geschreven door Hans Oerlemans

Overwaarde gebruiken voor aanvulling van uw (pensioen)inkomen

Heeft u een koophuis met overwaarde? Dan kunt u uw (pensioen)inkomen aanvullen met een deel van uw overwaarde, zonder uw huis te verkopen. U leest hieronder hoe dat werkt.

Om uw overwaarde om te zetten in extra inkomsten, verzilvert u een deel van de overwaarde van uw woning en laat u dat op maand- of jaarbasis uitbetalen. Een opeethypotheek, ook een wel verzilver- of overwaarde-hypotheek genoemd, is hiervoor heel geschikt. Bij een verzilver-hypotheek betaalt u geen maandelijks rente of aflossing meer. De rente wordt opgeteld bij de hypotheekschuld,

die daardoor stijgt. U kunt maximaal tot 60 procent van de waarde opnemen inclusief toekomstige rente.

Niet alleen 67+
Vaak wordt gedacht dat overwaarde verzilveren pas kan vanaf 67 jaar, maar sommige hypotheekverstrekkers bieden al een opeethypotheek aan wanneer de jongste van beide partners ouder is dan 60.

Onafhankelijk advies
Zilverleven is een onafhankelijk financieel adviesbureau speciaal voor mensen vanaf 60 jaar die de overwaarde van hun woning willen verzilveren. Het bedrijf is opgericht door Bas van Dijk, ondernemer en taxateur met ruim twintig jaar

ervaring in de vastgoedbranche. Zilverleven heeft geen afspraken met hypotheekverstrekkers en is volledig onafhankelijk.

Vrijblijvende berekening
Neem contact op voor een vrijblijvend kennismakingsgesprek. Bel 070-392 51 35 of kijk op www.zilverleven.nl.

Zilverleven
Overwaardeadvies voor senioren

Bas van Dijk

Voorbeeld 1	Voorbeeld 2	Voorbeeld 3
Echtpaar van 72 en 77 jaar Woning: € 650.000 Hypotheek: € 180.000 Overwaarde: € 470.000 Ze verzilveren een deel van hun overwaarde en kunnen kiezen tussen: • Eenmalige opname van € 185.000 om daarmee de hypotheek af te lossen zodat ze geen maandlasten meer hebben • 10 jaar lang een uitkering van € 1.440 per maand • 15 jaar lang een uitkering van € 1.050 per maand	Echtpaar van 69 en 77 jaar Woning: € 410.000 Hypotheek: € 120.000 Overwaarde: € 290.000 Omdat ze een variabele rente hebben, is de maandlast behoorlijk opgelopen door de recent gestegen rente. Daarnaast loopt de hypotheek over 6 jaar af. Zij hebben met het verzilveren van de overwaarde hun huidige hypotheek afgelost en betalen daardoor nu geen maandelijkse hypotheeklasten meer. Daarnaast hebben ze gekozen voor een eenmalige extra uitkering als reserve voor toekomstig onderhoud.	Een echtpaar 74 en 75 jaar Woning: € 520.000 Hypotheek: € 70.000 Overwaarde: € 450.000 Zij verzilveren € 100.000 uit hun overwaarde waarvan ze eenmalig € 35.000 reserveren voor o.a. zonnepanelen en toekomstig onderhoud en zullen daarnaast een aanvulling op hun AOW ontvangen van 10 jaar lang € 500 netto per maand. Ze kunnen ook kiezen een uitkering van 15 jaar lang € 400 netto per maand.

Vijftien jongens en een oude bus

Al vele tientallen jaren rijden er in Den Haag oude Haagse trams rond, normaliter vanuit de museumremise aan de Frans Halsstraat. Met evenementen en op zondagen komen ze op straat. In de Frans Halsstraat is een rijke collectie aan oude trams gerestaureerd en bewaard. Tot 1979 gold dat niet voor autobussen van de HTM. Ondanks een rijk verleden met merken als Kromhout, Minerva, AEC en Daf was er vanuit de directie van HTM geen enkele belangstelling om ook autobussen te bewaren voor het nageslacht. Pogingen vanuit de 'bushobbywereld' liepen op niets uit. De HTM zag geen enkele noodzaak ook een bus te bewaren.

Reden voor ondergetekende om daar wat aan te doen. Vanwege mijn hobby had ik al diverse oude HTM-bussen teruggevonden op sloperijen en Nederland en België. Helaas waren deze in een dusdanige staat dat restauratie geen zin meer had. En de bussen die wel in aanmerking kwamen, zoals bus 554 van onze wijde wereld, een HTM-bus die was omgebouwd voor vervoer van gehandicapte kinderen en na gebruik terug werd aangeboden. Er was echter geen belangstelling bij de HTM en de bus vond voordat wij er erg in hadden de vuurdood op een sloperij nabij Delft.

Een andere bus, nummer 558, deed nog jaren dienst als rijdend enquêtebureau en werd na afvoer overgedragen aan de Stichting Veteranen Autobussen. Voordat deze bus kon worden gerestaureerd, reed een vrijwilliger de bus total loss tegen een pilaar. Nu reed op vliegveld Zestienhoven al jaren een oude HTM-bus. Deze was eind jaren vijftig in dienst gekomen bij de HTM maar werd nieuw doorverkocht aan de Rotterdamse RET. Na afvoer daar was de bus als vliegveldbus op Zestienhoven terecht gekomen en zou begin 1979 worden afgevoerd. Enthousiast benaderde ik de HTM of deze bus in aanmerking kon komen voor behoud, maar mijn aanbod werd vriendelijk afgewezen. Omdat ik de bus toch graag wilde hebben (de vraagprijs was 1500 gulden) verzamelde ik vijftien vrienden om mij heen, waaronder mijn broer Frits, en voor honderd gulden de man konden we de bus op 26 juni 1979 ophalen.

Bus 327 vertrekt van Zestienhoven, mei 1979

De 554 in het Zuiderpark, 13 maart 1976

Omdat de HTM geen belangstelling toonde, werd het voertuig gestald bij busbedrijf VIOS te Wateringen. Daar werd een eerste schouwing van de intussen twintig jaar oude veteraan gedaan en werden door de dames de eerste schoonmaakwerkzaamheden verricht (dat kon toen nog). Op enig moment (de HTM had inmiddels lucht gekregen van de aanschaf van een oude HTM-Kromhoutbus) werden wij benaderd door Cees van der Veen van het bedrijfsbureau HTM. De HTM was bezig met de voorbereidingen voor de viering van '65 jaar Haagse tram 1924-1979' en het zou dan leuk zijn een autobus aan de tentoonstelling op het Lange Voorhout toe te voegen. En die bus hadden wij! Inmiddels had ik met kennis en mede-hobbyisten Peter Nijbakker, Ger Broekema en Paul Roerbag het Haags Bus Museum opgericht en de 327 daarin ondergebracht. De oprichting werd onder grote belangstelling van de pers en buswereld gevierd in de HTM-kantine aan de Viaductweg. Na enige onderhandeling met de HTM, waarbij de steun van Cees van der Veen doorslaggevend was, werd overeengekomen dat de HTM in de wagenmakerij de 327 zou restaureren. Hiervoor werden twee wagenmakers, Jan en Dirk vrijgemaakt. Onze ploeg van vijftien man zou zoveel mogelijk meewerken aan het herstel van de bus. En zo geschiedde. Bij rijkschool van

Buuren haalde ik snel mijn groot rijbewijs zodat ik de bus zelf kon overbrengen. De overige veertien mede-eigenaren hadden dat diploma niet op zak. Op 26 juni 1979 vertrokken we met de oude Kromhout vanuit Wateringen naar de Viaductweg.

In de wagenmakerij hebben Jan Berkhuizen, Cees Boogmans en Dirk Makkinje als paarden gewerkt om de oude veteraan terug te brengen naar de afleveringsstaat in 1958. Omdat alle originele bordjes, zoals niet spreken met de bestuurder, voor de streep geen staanplaatsen, alsmede de Kromhoutemblem ontbraken, werden die uit eigen collectie verstrekt. Op 5 juli 1979 was de Kromhout zover hersteld dat hij naar de spuiter kon. Hier werden de oude Haagse kleuren geelgroen weer aangebracht zodat het er meteen weer op ging lijken.

De Kromhout vertrekt naar de spuiterij, 26 juli 1979

Op 1 augustus poseert de pas gespoten 327 op de Haagse Pachtersdreef, op het vroegere eindpunt van buslijn 13

Vertrek vanaf het Plein Wateringen naar Den Haag, 26 juni 1979

Op 5 augustus 1979 was het dan zover. Op het Lange Voorhout stond te midden van de vele, prachtig gepoetste antieke trams onze Kromhout uit 1958 te pronken. De belangstelling was overweldigend. Het publiek werd herinnerd aan de periode van geelgroene autobussen in Den Haag waarvan de laatste in 1973 de stad verliet op weg naar een Belgische sloper. Na het evenement op het Lange Voorhout werden diverse rondritten voor publiek gereden. Opvallend was hoeveel mensen vanuit bushokjes naar de halte liepen, druk gebarend dat ze met de bus mee moesten. Blijkbaar werd over het hoofd gezien dat dit soort bussen toen al jaren uit het Haagse straatbeeld verdwenen was!

De aanschaf van de Haagse Kromhoutbus 327 was de aanzet voor het Haags Bus Museum om meerdere bussen voor het nageslacht te bewaren. Als snel volgde er een DAF uit de eerste serie wijnrode standaardbussen van de HTM (waar nauwelijks iets aan gereviseerd hoefde te worden), en uit Frankrijk werd een Chaussonbus terug gevonden van het type dat na de Tweede Wereldoorlog de HTM weer op weg hielp om aan het grote vervoersaanbod te voldoen.

Ook deze bus moest helemaal hersteld worden en aangepast aan de huidige eisen van de RDW. Jan Berkhuizen (met onafscheidelijke sigaar in het hoofd)

heeft hier een monsterklus aan gehad, maar ook bij de HTM had men met de Kromhout de smaak te pakken en werd steeds weer toestemming verkregen om meerdere bussen voor het nageslacht te bewaren.

De Chausson is volledig hersteld en gekeurd en poseert op 9 juni 1990 te Scheveningen

De oprichting van het HBM in 1979 heeft tot gevolg gehad dat de stichting inmiddels over tientallen museumbussen beschikt, waaronder voornamelijk HTM-bussen, maar ook vertegenwoordigers van vervoerders als Westnederland, Citosa en NZH. Helaas zijn er momenteel grote stallingsproblemen en is het niet mogelijk een museum te bezoeken. Al jaren is het huidige bestuur bezig een museum op te richten in Pijnacker, waarvoor nieuwbouw nodig is. Helaas zijn hiervoor vele vergunningen nodig alsmede toestemming van omwonenden. Het zal dan ook nog jaren duren voordat het publiek weer kennis kan maken met de omvangrijke collectie. Die ooit begon met vijftien jongens en een roestig wrak van wat ooit een trotse Kromhoutbus was, en nu weer is!

Ruurd Berendes
r.berendes@ziggo.nl

HTM 327 poseert op de Scheveningse boulevard, 29 september 1979

Het geheugen van onze stad

Den Haag is mijn thuis. Ik ben er geboren, getogen en wonende. Mijn Haagse familie-geschiedenis begint vroeg in de zeventiende eeuw. Sindsdien hebben vele voorvaders en -moeders op het veen en het zand hun eerste stappen gezet en hun laatste adem uitgeblazen. Ik kan dan ook met zekerheid stellen dat het groengele bloed als de Haagse Beek door mijn aderen stroomt. Mede daarvoor vind ik de geschiedenis van mijn stad meer dan interessant. Met name die van de gewone man. Dat is ook vaak terug te lezen in de verhalen die ik sinds 2020 schrijf voor De Haagse Tijden. Wat mij betreft de leukste krant achter de duinen.

Inmiddels zijn er van mijn hand veertig artikelen gepubliceerd. Het begint meestal met een ingeving, vaak gevolgd door research in tal van bronnen. Als ik genoeg informatie heb begin ik met schrijven. Een proces van kneden, rijzen en bakken. Vervolgens ga ik snijden en schaven totdat ik tevreden ben. Dan mail ik mijn artikel naar de redactie die het beoordeelt, bewerkt en er iets moois van maakt. Ik ben altijd aangenaam verrast en trots als ik mijn bijdrage met prachtige foto's in De Haagse Tijden zie staan.

Voor veel artikelen wordt dankbaar gebruik gemaakt van de beeldbank van het Haags Gemeentearchief. Een culturele instelling die miljoenen authentieke documenten van en over Den Haag verzamelt, beheert, ontsluit en presenteert. Daardoor kunnen burgers en onderzoekers van nu en in de toekomst de geschiedenis van de stad en zijn bewoners zo goed mogelijk reconstrueren. In totaal gaat het om negentien kilometer materiaal dat te zien is in de studiezaal en online op de website van het Haags Gemeentearchief.

De geschiedenis van het Haags Gemeentearchief begint feitelijk in de middeleeuwen en gaat vrijwel samen met het ontstaan van Den Haag. Vanaf dat moment werd door het stadsbestuur een administratie gevoerd, stukken opgemaakt, brieven en akten ontvangen en bewaard. Het oudste document in de collectie van het Haags Gemeentearchief is een op perkament geschreven charter (akte) van 14 juli 1313 die in opdracht van Willem III (1287-1337), graaf van Holland, was opgesteld. Hij legde daarin een aantal verplichtingen vast voor de bewoners van Haag-ambacht dat behalve het dorp Die Haghe ook het omringende

Charters, het oudste archiefstuk, uit 1313. Collectie HGA

gebied omvatte, met onder meer Scheveningen, Eikenduinen en een deel van Loosduinen.

Vanaf de zestiende eeuw werden veel akten en documenten bewaard op de zolder van het Oude Stadhuis aan de Groenmarkt. De omstandigheden waren door vocht en kou bar slecht. De stukken lagen ongeordend op elkaar gestapeld. Toezicht was er nauwelijks. Het risico dat het archief door brand verloren zou gaan was groot. In de loop der jaren zijn door allerlei oorzaken documenten zoekgeraakt. Pas in 1851 werden gemeentebesturen verplicht gesteld zorg te besteden aan hun archieven. Den Haag had vier jaar eerder al een ambtenaar de taak gegeven om de stukken van bestuurlijke aard te ordenen. Op 1 januari 1884 werd de heer A.J. Servaas van Rooyen de eerste gemeentearchivaris van Den Haag. Zijn aanstelling wordt gezien als het officiële begin van het Haags Gemeentearchief die toen een onderkomen kreeg in het Oude Stadhuis.

Gemeentelijk Administratiegebouw, Loosduinseweg 13-17. Foto uit 1973, Dienst voor de Stadsontwikkeling, collectie HGA

Loosduinseweg 17, studiezaal van het Gemeentearchief. Foto uit 1987, P.G. Kempff, collectie HGA

Studiezaal aan de Loosduinseweg, gezien naar de kamer van de ambtenaren van de studiezaal. Foto uit 1975, P.G. Kempff, collectie HGA

In 1910 verhuisde het Haags Gemeentearchief naar een vrijstaande villa aan de Zwarte-weg 6. Maar deze locatie bleek al snel te klein. In 1926 werd er een nieuw onderkomen gevonden in een voormalige lagere school aan het Rijswijkseplein 38. Het pand was meer dan groot genoeg en bood zelfs ruimte voor uitbreiding. Tot eind jaren zestig voldeed het gebouw aan alle eisen en wensen. Maar in de loop der tijd was het drukker en voller geworden. Meer mensen hadden de weg naar het archief gevonden, maar ook de collectie was enorm toegenomen. De depots waren overvol. Bovendien was het voormalige schoolgebouw vochtig en door de toenemende verkeersdruk op het Rijswijkseplein was er ook sprake van ernstige luchtvervuiling. De vraag om een nieuwe en grotere huisvesting werd dan ook luider en luider. In 1972 kwam het antwoord. Het Haags Gemeentearchief verhuisde naar een nieuw kantoorgebouw aan de Loosduinseweg, waar ook

het Gemeentelijk Energiebedrijf was gevestigd. Het pand was zo ruim opgezet dat er op de twee bovenste etages voldoende plaats was voor medewerkers, onderzoekers en archiefstukken.

Hier maakte ik voor het eerst kennis met het Haags Gemeentearchief. Ik was zeventien jaar oud toen ik in 1984 op de zesde etage de studiezaal binnenstapte. Medewerkers en onderzoekers keken verbaasd op toen ik vertelde dat ik op zoek wilde gaan naar mijn verre voorouders. Want genealogie oftewel stamboomonderzoek was toen voornamelijk een bezigheid van gepensioneerde mannen en vrouwen. Toch werd ik snel geaccepteerd toen ze zagen dat ik een serieuze onderzoeker was. De reden dat ik ben begonnen met het uitzoeken van mijn stamboom is mijn interesse in geschiedenis en mysteries. Ik voelde mij vaak een detective, gespecialiseerd in zoekgeraakte familieleden en verhalen. Ik dook van akte naar document. Meestal gebeurde dat achter een microfiche-reader maar soms mocht ik ook snuffelen in oude stoffige boeken met door geïnkte ganzenveren of kroontjespennen vastgelegde feiten. Een geweldige ervaring. Je ruikt en voelt als het ware de geschiedenis. Het was nog de tijd vóór internet en de digitalisering

van oude geschriften. Met een vulpen schreef ik alles op in een meegenomen schrift. Al snel had ik een bescheiden stamboompje. Een magere opsomming van namen en data. Maar door de jaren heen wist ik steeds beter mijn weg te vinden tussen de hoeveelheid aan gegevens. Mijn stamboompje veranderde in de loop der jaren in een stuk familiegeschiedenis. Anno 2023 duik ik nog steeds vol enthousiasme en nieuwsgierigheid in oude archiefstukken. Want een stamboomonderzoek is nooit af. Nieuwe familielijnen worden ontdekt en gevolgd. Vastlopende paden worden opengemaakt. Oude vragen krijgen nieuwe antwoorden.

Eind jaren tachtig groeide het Haags Gemeentearchief ook op de Loosduinseweg uit zijn voegen. Medewerkers en archiefstukken vochten bij wijze van spreken om een plekje. Wederom werd er naar een nieuw onderkomen gezocht. Die werd in het centrum van Den Haag gevonden. In 1995 kreeg het Haags Gemeentearchief zijn definitieve plek in het nieuwe stadhuis aan het Spui. Midden in het centrum waar oud en nieuw elkaar raken en waar het verleden nooit ver weg is.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Opel Rekord A Coupé

Ik denk dat de meeste lezers wel zijn opgegroeid met de Opel Rekord. Typisch zo'n vertegenwoordigersauto in die tijd. Het aantal uitvoeringen bij de Rekord was altijd volgens hetzelfde recept. Een twee-deurs, vier-deurs, stationwagon en een twee-deurs Coupé. En die laatste was dan een twee-deurs, waarbij het dak bij het achterraam sterk omlaag liep, maar waarbij alles hetzelfde bleef, zoals een superlange achterkant. Bij het vorige model was dat een gek gezicht, maar bij dit A-type, dat geproduceerd werd van 1963 tot 1965, was het wel een mooi slank gelijnd geheel.

Strak front met een brede, chroom omlijste grille, koplampen op de hoeken en een even zo brede slanke chromen bumper daaronder. Strakke zijkant, chroom omlijste ramen eindigend in een neergaande Coupé-lijn. Achterkant ook fraai breed en plat met eenzelfde slanke bumper. Duidelijk waren bij dit model nog de Amerikaanse General Motors invloeden, met name in het interieur, want kocht je bijvoorbeeld een licht-

blauwe metallic exterieurkleur dan was het meubilair ook lichtblauw, de portierbekleding, het dashboard en ook het tapijt. Het viel nog mee dat het stuur zwart was uitgevoerd. Trouwens, het stuur was ook heel elegant en slank gestileerd en in het midden een halve maan claxonring. En keek je onder het stuur, dan zag je een set bruine kokosmatten. Heel normaal in die tijd. Ook normaal in die tijd was de lintsnelheidsmeter. Geen

klok met een bewegende wijzer, maar een horizontale schaalverdeling van 0 tot 160 met daarboven een soort thermometerlint. Wel bijzonder bij Opel was dat het lint van kleur veranderde. Vanaf 0 tot 50 was het lint groen, daarna kleurde het oranje en bij 100 werd het rood. Briljant! Maar uiteindelijk is Opel met de mode meegegaan en werd het een snelheidsklok. Het dashboard zag er strak en simplistisch uit. Een zeg maar slanke, rechthoekige info-unit met daarin de lintkilometer-

teller met aan weerszijden een rond klokje met temperatuurinfo enzo. Daaronder op elke hoek drie tuimelschakelaars en in het midden vier waarschuwingslampjes. Dat was het dan. Daarnaast ruimte voor de inbouwradio, met daarnaast een analoog klokje en natuurlijk niet te vergeten de uitschuifbare asbak. In tegenstelling tot de andere uitvoeringen had deze Opel geen stuurversnelling, maar een pook op de middentunnel en dat was dan ook een van de weinig sportieve uitspattingen

van dit model. Motorisch had je de keus uit een 1.5 of een 1.7 liter viercilinder motor en later ook een 2.6 liter zescilinder met 100 pk. Schakelen ging super-soepel en op rechte wegen reed hij comfortabel en stabiel, maar in bochten helde hij behoorlijk over. Het meubilair was typisch Duits. Fors, degelijk en goed verstelbaar. Kortom, een oerdegelijke Opel met een sportief elegante uitstraling.

John Vroom
johnvroom@planet.nl

HAAGSE KWESTIES

Links of rechts in het ijspaleis

Misschien heeft bijna geen inwoner het gemerkt, maar sinds de vrijspraak van Richard de Mos begin mei ligt de Haagse politiek plat op haar gat. Dat wil zeggen: begon de coalitie van vijf partijen zo te wankelen, dat zij oud-politici te hulp riep en desondanks uit elkaar viel. Nu is het stil, maar dat is natuurlijk de stilte voor de storm. Die zal nog wel opsteken, misschien zelfs nog voor de eerstvolgende raadsvergadering op donderdag 7 september.

Eigenlijk was de val van de coalitie van D66, VVD, GroenLinks, PvdA en CDA al ingebakken. Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 kwam Den Haag pas in september, als allerlaatste gemeente, met een nieuw college: een kopie van het oude, en die piepte en kraakte al van de onderlinge onmin. Maar er zat weinig anders op. De Mos' Hart voor Den Haag was de grootste partij geworden, maar hangende de rechtszaak vanwege corruptie sloten D66 en GroenLinks samenwer-

king uit. En VVD, CDA en CU hadden te weinig zetels om met Hart voor Den Haag een college over rechts te vormen.

'Hou elkaar een beetje heel' Ironisch genoeg droeg het samenwerkingsakkoord dat de coalitie in september 2022 presenteerde de titel: 'Voor een stad die tegen een stootje kan'. Voor de coalitie zelf was de vrijspraak van De Mos in ieder geval een klap te veel. Daarom riep het stadsbestuur eind juni oud-VVD-raadslid en oud-mi-

nister Bruno Bruins te hulp. Hij kwam bemiddelen, sprak met alle dertien partijen in de Haagse gemeenteraad en beval aan om te verkennen of Hart voor Den Haag kan deelnemen aan de coalitie en het college. En noteerde aan het eind van zijn brief aan de raad: "Hou elkaar een beetje heel."

Ook al vergadert de gemeenteraad met het logo van Den Haag - vrede en recht - aan zijn voeten: dat lukte niet. Op 29 juni, aan het einde van een urenlang, verhit debat over de brief van Bruins, besloot de VVD uit de coalitie te stappen. Aanleiding was de weigering van GroenLinks en PvdA om in gesprek te gaan over deelname van Hart voor Den Haag aan de coalitie - ze wilden het college niet nog rechtser maken dan het al was. De VVD-wethouders Anne Mulder en Kavita Parbhudayal

dienden direct hun ontslag in, zij wilden niet verder alsof er niets was gebeurd.

Dat is de situatie die oud-CU-Kamerlid en oud-minister Arie Slob vier dagen later aantrof, toen hij in opdracht van het gemeentebestuur de mogelijkheden ging verkennen om een nieuwe coalitie te vormen die op een meerderheid kan steunen in de raad. En dat is de situatie nog, ondanks de twintig gesprekken die Slob voerde met alle betrokkenen, waarin hij proefde dat iedereen een 'gezamenlijke weg voorwaarts' wil vinden. Na de zomervakantie, die zoals Slob hoopt de Haagse

politiek rust en reflectie zal bieden, pakt hij de draad weer op.

Over rechts?

Laten wij intussen het puzzeltje bijna afmaken. Want zo moeilijk is het niet. De bal ligt bij D66. De hamvraag is of die partij bereid is om GroenLinks en de PvdA uit de trojka te gooien en over rechts te gaan. Belangrijk is dan hoeveel wisselgeld alle betrokkenen in hun jaszakken hebben. En of ze bedenken dat het linkse of rechtse gehalte van de nieuwe coalitie ook tot uitdrukking kan komen in een nieuw akkoord. Daarom reik ik Slob alvast een werktitel aan: 'Voor een stad die een linkse directe kan opvangen'.

Idee voor een Haagse kwestie?
Mail naar Milja de Zwart: info@dehaagsetijden.nl

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

Munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? U bent niet de enige met vragen over een verzameling munten, postzegels, papiergeld, ansichtkaarten of penningen. Daarom houdt de Munten- en Postzegel Organisatie (MPO) elke woensdag een open inloopdag. Wie zijn of haar verzameling deskundig en gratis wil laten beoordelen, kan tussen 10.00 en 16.00 uur terecht bij de MPO, Energieweg 7, IJsselstein, nabij Utrecht. Aansluitend is er desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Informatie: 030-6063944 of kijk op www.mpo.nl.

Goud, zilver, kunst, curiosa en militaria

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? En hebben die oude onderscheidingen en militaire spulletjes nog waarde? Allemaal vragen met betrekking tot goud, zilver, kunst en curiosa of militaria. Bezoek eens onze open inloopdag, elke donderdag van 10.00 tot 16.00 uur. U bent dan welkom bij MPO/Heritage op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: 030-6063944.

Op zoek naar fossielen met gidsen van IVN

Op zondag 13 augustus ga je samen met IVN-gidsen op zoek naar fossielen in de Haagse stoepen, gevels en vensterbanken in het centrum van Den Haag. Speur mee naar het voormalig leven in zee.

Verzamelen bij het ruitersstandbeeld voor Paleis Noordeinde om 10.30 uur. Deze wandeling is toegankelijk voor iedereen. Aanmelding is niet nodig. IVN-wandelingen zijn gratis en duren 1,5 - 2 uur. De wandeling gaat altijd door. Inlichtingen bij Rob Meyer tel. 06-20568114 of bij Monique van den Broek tel. 06-50207113

Foto: PalaeoMal, Commons wikimedia

Wanneer & waar: zo 13 aug, 10.30u, ruitersstandbeeld voor Paleis Noordeinde
Meer info via ivndenhaag.nl

Filmconcert 'The Gold Rush' in Kloosterkerk

Na het succes vorig jaar van Charlie Chaplin's Modern Times als filmconcert staat wederom een kaskraker van Charlie Chaplin op het programma in Den Haag. Op donderdagavond 17 augustus draait in de Kloosterkerk aan het Lange Voorhout Chaplin's filmklassieker *The Gold Rush* (1925). Geerten van de Wetering, gevierd organist, tekent voor de orgel improvisaties op het machtige Marcussenorgel van de Kloosterkerk. Met de film op groot scherm in de Kloosterkerk voorziet Geerten van de Wetering in een muzikale belevenis van de eerste orde met live improvisaties. Van de Wetering: "*The Gold Rush* gaat over het verhaal van de goudkoorts in Klondike eind 19e eeuw en de ontberingen die de goudzoekers op hun tocht naar goud tegenkomen. Chaplin's thema's in *The Gold Rush* gaan over de zoektocht naar basale menselijke behoeften: eten, geld, onderdak, gezien worden door de medemens en liefde. Nu honderd jaar later zijn deze thema's nog onverminderd actueel. Zijn 'maatschappijkritiek' verpakte Chaplin op meesterlijk humorvolle en luchtige wijze in zijn films. Ik vind het een mooie uitdaging om deze beroemde zwijgende film van spannende nieuw geïmproviseerde muziek te voorzien!"

Wanneer & waar: do 17 aug, 20.30u, Kloosterkerk, Lange Voorhout 4
Meer info via podium21.nl

Jazz in de gracht

Jazz in de gracht is een supergezellig muziekfestival in de binnenstad van Den Haag. Op en rond het water langs de Bierkade, Dunne Bierkade en het Groenewegje geven tientallen jazzartiesten gratis concerten vanaf boten en drijvende podia.

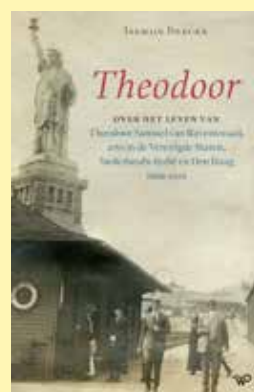

Tijdens het muziek-evenement kun je bij de verschillende cafés en restaurants aan de kades genieten van een hapje en een drankje. Ook zal er een groot aantal foodtrucks op de kades staan waar allerlei culinaire lekkernijen te halen zijn. Zonder twijfel het gezelligste jazzfestival van Nederland!

Wanneer & waar: do 24, vr 25 & za 26 aug, centrum Den Haag
Meer info via jazzindegracht.nl

Wandeling 'Theodoor' - Boek aan de Wandel

Wandel mee door het Haagse Bos en de wijk Bezuidenhout met Natuurlijk Nicole en Jasmijn Derckx, auteur van het boek *Theodoor: over het leven van Theodoor Samuel van Ravenswaaij, arts in de Verenigde Staten, Nederlands-Indië en Den Haag*. Dit boek is gebaseerd op duizenden brieven van de familie Van Ravenswaaij. Theodoor was huisarts ten tijde van het bombardement op Bezuidenhout. Er zijn brieven uit deze periode bewaard gebleven die veel indrukwekkende details weergeven over het leven in oorlogstijd in Bezuidenhout. Wandel mee door het verleden van het Haagse Bos en Bezuidenhout waarbij we ook langs de plek lopen waar

Theodoor woonde. De wandeling eindigt op de Theresiastraat.

Wanneer & waar: zo 27 aug, 10.30u - 12.30u, start bij Chalet ten Bosch (Leidsestraatweg)
Meer info via natuurlijknicole.com en jasmijnderckx.nl

Tong Tong Fair

De 63e editie van de Tong Tong Fair zal van 31 augustus t/m 10 september plaatsvinden op het Malieveld in Den Haag. De Tong Tong Fair presenteert ook dit jaar weer een caleidoscopische cross-over van oosterse en westerse culturen, met een sterk internationaal programma. De Tong Tong Fair bestaat uit de beroemde Grand Pasar met het Indonesië-Paviljoen, de Eetwijk, met tientallen Aziatische restaurants en waroengs, en het internationale Tong Tong Festival, een cultureel programma rond de mix van Oost en West in podiumkunsten, exposities, gesproken woord en actualiteit. Alle dagen zijn er dans- en muziekvoorstellingen, tentoonstellingen, boekpresentaties, interviews, kookdemonstraties en uiteraard volop proeverijen uit diverse Indonesische streekkeukens.

Wanneer & waar: 31 aug - 10 sept, Malieveld
Meer info via tongtongfair.nl

